Työ- ja elinkeinoministeriö NEUVOSTORAPORTTI TEM2018-00222

EOS Tuokko Katja(TEM) 24.04.2018

Asia
Epävirallinen energianeuvosto 18.-19.4.2018, Sofia

Kokous
Epävirallinen energiaministerikokous 18.04.2018 - 19.04.2018

Epävirallisessa energianeuvostossa Sofiassa 18.-19.4. käsiteltiin etupäässä Puhtaan energian paketin trilogivaiheessa olevia lainsäädäntöesityksiä. Ministerikokouksen ensimmäinen työistunto käsitteli energiatehokkuusdirektiiviä ja uusiutuvan energian direktiiviä, toinen hallintomalliasetusta ja kolmas ACER-asetusta.

Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden tavoitetasot jakoivat jäsenmaita. Useat jäsenvaltiot vastustivat liikenteen lisäämistä osaksi EED:n Art. 7 säästövelvoitetta, sillä tuolloin säästövelvoite kasvaisi todella paljon.

Hallintomallin työistunnossa moni jäsenvaltio ilmaisi tukensa sille, että kunianhimon vajetta arvioitaisiin kaavan, ei toimeenpanosäädöksen avulla kuitenkin niin, että kaavan tulisi olla ohjeellinen. PJ tulkitsi, että jäsenmaat haluavat ei-lineaarisen kansalisen uusituvan energian polun. PJ lupasi puolustaa neuvoston näkemystä trilogeissa.

Epävirallisen ministerikokouksen viimeinen työistunto käsitteli ACER-asetusta. Eräs jäsenmaa toimitti kokouksen alla kompromissiehdotuksen jäsenvaltioita jakaneeseen kiistaan, kuinka edetä ACER-asetuksen kanssa kohti neuvoston yleisnäkemystä.

Seuraava EED trilogi on 16.5., RED2:stä 17.5. ja hallintomalliasetuksesta 23.5.

Epävirallinen energianeuvosto

Epävirallisessa energianeuvostossa Sofiassa 18.-19.4. käsiteltiin etupäässä Puhtaan energian paketin trilogivaiheissa olevia lainsäädäntöesityksiä. Ministerikokouksen ensimmäinen työistunto käsitteli energiatehokkuusdirektiiviä ja uusiutuvan energian direktiiviä. Toisen työistunnon aihe oli hallintomalliasetus. Näiden lisäksi energiaministerit keskustelivat ACER-asetuksesta, joka jakaa jäsenmaita.

Uusiutuvan energian direktiivi ja energiatehokkuusdirektiivi

KOM esitteli tekemäänsä uutta mallinnusta uusiutuvan energian kustannuksista ja perusteli että alhaisemmat kustannukset auttavat saavuttamaan uusiutuvan energian tavoitetason nopeammin kuin aiemmin on arvioitu. Ja toisaalta 30 % uusiutuvan energian tavoitteeseen saavutaan uusien laskelmien

perusteella miltei samoin kustannuksin kuin aiempien arvioiden mukaan 27 %:in. KOM mukaan yli 30% uusiutuvan energian tavoite kasvattaisi työllisyyttä ja parantaisi energiaturvallisuutta. KOM painotti liikennesektorin tärkeyttä vähäpäästöisyydessä. KOM mukaan uusiutuva energia liikenteessä ei nyt tue kunnianhimoa, etenkin raideliikenteen kertoimissa on korjattavaa. Uusiutuvan energian tukijärjestelmien osittainen avaaminen on KOM mukaan tärkeää, jotta hyötyjä kustannustehokkuudessa voidaan saavuttaa. KOM ei pyydä koko tukijärjestelmien avaamista, vaan järjestelmien avaamista osittain ja asteittain.

KOM mukaan neuvottelut energiatehokkuusdirektiivissä ovat edenneet melko hyvin ja nyt tulevissa neuvotteluissa tulee keskittyä artiklaan 7. Korkeampi EE tavoite hyödyttäisi KOM mukaan niin ympäristöä kuin teollisuuttakin. KOM huomioi, että EP äänesti 35% EE-tavoitteen puolesta, vaikka oli pitkään aiemmin pitänyt esillä 40% EE-tavoitetta. KOM mukaan sitova tavoite olisi oikea signaali yrityksille. Ja tavoitteen tulisi olla yli 30 %, mutta 35 %:in ylittävä tavoite olisi kuitenkin liikaa, sillä kustannukset kasvaisivat huomattavasti. KOM painotti, että energiansäästövelvoitteessa artiklassa 7 neuvoston yleisnäkemyksen 1%/vuosi säästötavoite ei ole tarpeeksi kunnianhimoinen. KOM piti yllä liikenteen lisäämistä energiasäästövelvoitteeseen yhtenä tapana kasvattaa kunnianhimoa. Lisäksi KOM huomautti energiaköyhyyden olevan todella suuri ongelma, johon oikeita ratkaisuita voidaan tehdä nimenomaan EED:ssä. KOM mukana jäsenmailta tulee löytyä joustoa, jotta neuvotteluissa EP:n kanssa voidaan edistyä.

Jäsenvaltioiden puheenvuorot keskittyivät siihen, mille tasolle RE ja EE tavoitteet tulisi asettaa kokonaisuutena sekä sektorikohtaisesti.

Uusiutuvan energian tavoitteen taso jakoi jäsenmaita. Joillekin jäsenvaltioille kävisi 35% RE-tavoitteena ja osalle 30% tavoite. Eräät jäsenvaltiot (ml. FI) haluavat pysyä 27% RE tavoitteessa. Osa jäsenvaltioista (ml. FI) painotti lisää kunnianhimoa edistyneiden biopolttoaineiden tavoitteeseen. Toiset jäsenvaltiot taas painottivat raideliikenteen kertoimen tärkeyttä.

Osa jäsenvaltioista kannatti sitovaa 35% **energiatehokkuustavoitetta** kun taas toiset jäsenvaltiot (ml. FI) kannattivat neuvoston yleisnäkemyksen mukaista ohjeellista 30% tavoitetta. Eräät jäsenvaltiot painottivat tavoitteen ohjeellista luonnetta.

Useat jäsenvaltiot (ml. FI) vastustivat liikenteen lisäämistä osaksi EED:n Art. 7 säästövelvoitetta, sillä tuolloin säästövelvoite kasvaisi todella paljon. Eräät jäsenvaltiot vastustivat Artiklan 7 säästövelvoitteen kasvattamista, sillä tuolloin menetetään joustavuus. Osa jäsenvaltiosta näki, että tavoite tulee pitää ohjeellisena. Usea jäsenvaltio painotti yleisesti realismia tavoitetasoihin. Osa jäsenvaltiosta huomioi, että tavoitteisiin pääseminen riippuu siitä, onko käytettävissä tarvittava rahoitus.

Hallintomalli

KOM mukaan hallintomalli-asetuksen neuvotteluissa on nyt tärkeä hetki. KOM listasi viisi keskeistä kokonaisuutta hallintomallissa:

1) Vaje kunnianhimossa (*ambition gap*). KOM mukaan on tärkeää, että mahdollinen vaje kunnianhimossa täytetään luonnossuunnitelmien ja valmiiden suunnitelmien välillä. KOM painotti, että tulee välttää tilanne jossa vajeen arvioinnin kriteerilista olisi eri kuin art. 5 listatut kriteerit. Varhaiset toimet tulee ottaa huomioon ja niistä tulee palkita. KOM arvioi, että EP ja neuvosto näyttävät liikkuvan siihen suuntaan, että vajetta arvioitaisiin kaavan, ei toimeenpanosäädöksen avulla.
2) Toiseksi, KOM painotti prosessin iteratiivisen luonteen tärkeyttä. Ei rinnakkaisia prosesseja, vaan yksi prosessi.

3) Kolmanneksi tärkeä kokonaisuus on instrumentit, jolla täytettäisiin mahdollinen vaje tavoitteen saavuttamisessa (*delivery gap*). KOM mukaan kansallisten kehityspolkujen tulisi olla muodoltaan mahdollisimman lineaariset. Nyt PJ:n taustapaperissa esillä olevat tarkastelupisteet ovat KOM mukaan askel oikeaan suuntaan.
4) Lisäksi KOM huomioi poliittisen monitoroinnin tärkeyden. EP esittää muutosehdotuksissaan sen vähentämistä. KOM mukana hallintomallin poliittista monitorointia ei tule vesittää.
5) Viimeisinä kokonaisuutena KOM huomioi, että jäsenmaiden tulisi toimittaa yhdennettyjen kansallisten ilmasto- ja energiasuunnitelmien luonnokset niin pian kuin mahdollista. KOM haluaa, että luonnossuunnitelmat toimitettaisiin jo ennen COP24.

Jäsenmaat huomioivat puheenvuorossaan PJ:n taustapaperin kysymykset liittyen **kunnianhimon vajeeseen ja kansallisiin kehityspolkuihin.**

Joukko jäsenvaltioita toi esille kokouksen alla tekemän yhteisen non-paperin, jossa ehdotettiin, että joko hallintomalliin tai uusiutuvan energian direktiivin liitteeseen lisättäisiin kaava, jolla kansallisia panoksia uusiutuvan energian lisääminen voitaisiin ohjeistaa. Maat korostivat, että kaava toisi aikaista läpinäkyvyyttä luonnossuunnitelmien tekoon. Jos kaavan sijasta kunnianhimon mahdollinen vaje pyrittäisiin ratkaisemaan toimeenpanosäädöksessä, se tulisi vasta myöhemmin eikä jäsenmailla siten olisi tarvittavaa tietoa ajoissa käytettävissään. Maat ehdottivat, että komissio voisi antaa ohjeellisia määrällisiä suosituksia.

Moni jäsenvaltio ilmaisi tukensa kaavalle (ml. FI) kuitenkin niin, että kaavan tulisi olla ohjeellinen. EP:n ehdottamaa automaatioita mahdollisen vajeen jakamiseen jäsenvaltioiden kesken vastustettiin. Eräät jäsenvaltiot painottivat, että kaavan tulee perustua Artiklassa 5 määriteltyihin objektiivisiin kriteereihin. Osa jäsenvaltioista huomioi, että suositusten tulisi olla ei-määrällisiä. FI huomioi, että kaavaa tulisi työstää eteenpäin teknisellä tasolla.

Toinen hallintomallikeskustelun aihe oli **kansalliset uusiutuvan energian kehityspolut** ja niiden tarkastelupisteet.

Osa jäsenvaltioista kannatti kansallisissa kehityspoluissa neuvoston yleisnäkemystä, jonka maat näkivät jo huolella neuvoteltuna kompromissina. Erityisesti kansallisen kehityspolun ensimmäinen tarkastelupiste ja sen taso jakoivat jäsenmaita. FI oli joustava kansallisen kehityspolun tarkastelupisteiden suhteen, mutta painotti että uusiutuvan energian edistämiseen tarvittava teknologia kehittyy ja halpenee todennäköisesti 2020-luvun loppupuolella.

KOM tulkitsi keskustelua niin, että jäsenmailta tuli laajasti tukea kaavalle kunnianhimon mahdollisen vajeen umpeen kuromiseksi. Kaavan ei tulisi kuitenkaan haitata iteratiivista prosessia eikä kaavan tulisi olla automaattinen. KOM tulkinnan mukaan jäsenvaltioilta saatiin tukea korkeammin lukuihin kansallisten polkujen tarkastelupisteiksi.

PJ samoin huomioi jäsenmaiden tuen kaavalle, joka olisi ohjeellinen perustuisi Artiklan 5 objektiivisiin kriteereihin. PJ tulkitsi, että jäsenmaat haluavat ei-lineaarisen polun. PJ lupasi puolustaa neuvoston näkemystä trilogeissa.

ACER-asetus

Epävirallisen ministerikokouksen viimeinen työistunto käsitteli ACER-asetusta.

KOM selosti, että ACER huolehtii sisämarkkinoiden toimivuudesta ja on kansallisten virastojen yhteistyöelin. KOM painotti, että tulevaisuuden energiamarkkinat markkinat tarvitsevat enemmän, eivät vähemmän yhteistyötä. KOM näki, että ACER:lla on keskeinen rooli tulevaisuudessa verkkokoodien toimeenpanossa uusilla aloilla kuten kyberturvallisuudessa. Tarve ACER:lle ei tule katoamaan, vaan enemmänkin kasvamaan. ACERin sovitteluvaltuudet (*arbitration function*) rajatylittävissä kiistoissa ovat olleet ja tulevat olemaan tärkeitä sisämarkkinoiden toimivuuden kannalta. KOM mukaan ACER:lla tulee olla itsenäinen ja neutraali asema, jotta ACER:n päätökset ovat koko EU:n edun mukaisia. KOM ehdottaa ACER-asetuksen uudelleen laadinnassa ACER:n hallitukselle samaa valtaa kuin aiemminkin, jolloin hallituksen PJ päättää ja keskustelee virastojen kanssa.

Eräs jäsenvaltio toimitti kokouksen alla kompromissiehdotuksen jäsenvaltioita jakaneeseen kiistaan, kuinka edetä ACER-asetuksen kanssa kohti neuvoston yleisnäkemystä. KOM kiitti kompromissiehdotuksesta ja näki, että se oli askel oikeaan suuntaan.

Jäsenvaltiot olivat samanmielisiä (ml. FI) ACER:n tärkeästä roolista energian sisämarkkinoilla. Osa jäsenvaltioista painotti, että ACER:n kompetenssien tulee kehittyä lainsäädännön mukana eikä nykyistä järjestelyä ole tarpeen muuttaa. Tarvitaan ACER:n läpinäkyvyyttä ja tehokkuutta, jotta mahdolliset kiistat energian sisämarkkinoilla vältetään ja ratkaistaan. Eräs jäsenvaltio huomioi, että ACER:lla on monta tehtävää. Tämän jäsenvaltion mukaan nykyiset kompetenssit tulisi ensi panna toimeen ja uusia tehtäviä uuden lainsäädäntöön mukana voisi antaa myöhemminkin esimerkiksi toimeenpanosäädöksen tai yhteispäätösmenettelyn kautta.

Suomen edustajat

Riku Huttunen, ylijohtaja, TEM
Ville Niemi, ylitarkastaja, TEM
Katja Tuokko, asiantuntija, TEM
Sanna Ek, erityisasiantuntija, EUE

Asiakirjat

Puheenjohtajamaa Bulgarian tausta-asiakirja, Speedy Results for Europe’s decarbonization

Liitteet

Viite

Asiasanat	energia, energiatehokkuus, uusiutuvat energianlähteet, sähkön sisämarkkinat
Hoitaa	**TEM**
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, TRAFI, UM, VM, VNK, VTV, YM